

kansantaudit

Kansantaudit ovat väestön keskuudessa yleisiä sairauksia, jotka heikentävät terveyttä ja työkykyä. Niitä ovat esimerkiksi sydänsairaudet, diabetes ja syöpä

kokonaiskolesteroli

Veren kaikkien kolesterolien yhteismäärä. Tavoite alle 5,0 mmol/l.

LDL

“Huono” kolesteroli, joka voi kertyä verisuoniin ja aiheuttaa tukoksia.

HDL

“Hyvä” kolesteroli, joka auttaa poistamaan ylimääräistä kolesterolia verestä.

systolinen paine

Verenpaineen ylempi luku, joka kertoo paineen, kun sydän supistuu.

diastolinen paine

Verenpaineen alempi luku, joka kertoo paineen, kun sydän lepää lyöntien välissä.

sepelvaltimo

Sydämen pinnalla kulkeva verisuoni, joka tuo sydämelle happea. Sen tukkeutuminen aiheuttaa sydäninfarktin.

aivohalvaus

Yhteisnimitys aivojen verenkiertohäiriöille (aivoinfarkti ja aivoverenvuoto).

karsinogeeni

Aine tai tekijä, joka voi aiheuttaa syöpää (esim. tupakansavu).

sytostaatti eli solunsalpaaja

Lääke, joka estää syöpäsolujen kasvua ja jakautumista.

kemoterapia

Syövän hoito lääkkeillä (solunsalpaajilla).

sädehoito

Syövän hoito syöpäsoluja tuhoavan säteilyn avulla.

insuliini

Haiman erittämä hormoni, joka auttaa sokeria siirtymään verestä soluihin.

insuliiniresistenssi

Tila, jossa keho ei reagoi insuliiniin kunnolla, jolloin verensokeri nousee.

MBO

Metabolinen oireyhtymä. Samalla henkilöllä on useita terveysriskejä (esim. ylipaino, korkea verenpaine, insuliiniresistenssi).

hyvinvointialue

Alue, joka vastaa julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista. Suomessa on 21 hyvinvointialuetta.

julkinen terveydenhuolto

Pääasiassa hyvinvointialueiden järjestämää terveydenhuoltoa, joka on asiakkaille kohtuullisen hintaista. Esim. terveyskeskukset ja sairaalat.

yksityinen terveydenhuolto

Yritysten tarjoamaa terveydenhoitoa. Asiakas maksaa palvelusta yleensä huomattavasti enemmän kuin julkisessa.

kolmas sektori

Järjestöt ja yhdistykset, jotka jakavat terveyteen liittyvää tietoa ja tukea. Toiminta perustuu usein vapaaehtoistoimintaan. Esim. Suomen Punainen Risti.